

לקוטי תורה • פרשת צו • מאמר 10

להבין מפני מה יו"ט דפסח הוא ביום שנעשה...

להבין מדוע חג הפסח חל ביום הנס

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידית

[/likuteitorah.com/he/likutei-torah/tzav/10](https://likuteitorah.com/he/likutei-torah/tzav/10)

1 להבין מפני מה יו"ט [יום טוב] דפסח הוא ביום שנעשה הנס משא"כ בחנוכה ופורים שהן ביום המנוחה.

כדי להבין מדוע יום טוב של פסח חל ביום שבו התרחש הנס, ואילו חנוכה ופורים חלים ביום המנוחה.

(ועמ"ש בפי וישב סד"ה כה אמר כו' ונתתי לך מהלכים כו'). ויובן בהקדים ענין ממלא וסובב.

(וראו מה שנכתב בפרשת וישב, בסוף המאמר המתחיל "כה אמר" וכו', "ונתתי לך מהלכים" וכו'). הדבר יובן לאחר שנקדים את עניין ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין.

ממלא פי' אור וחיות הנמשך ממדרגה למדרגה עולם הנשמות ואח"כ מלאכים עד שנמשך בעוה"ז הגשמי שהרי נודע שהעוה"ז מקבל מע' שרים והשרים מקבלים מן המלאכים גבוה מעל גבוה שעליו.

ממלא פירושו האור והחיות הנמשכים ממדרגה למדרגה: לעולם הנשמות, ואחר כך למלאכים, עד שהם נמשכים לעולם הזה הגשמי. הרי ידוע שעולם הזה מקבל משבעים השרים, והשרים מקבלים מן המלאכים, שהם "גבוה מעל גבוה" [וכל אחד מקבל ממי] שמעליו.

אבל הסובב הוא כחי האור והחיות שאינו נמשך ע"י הדרגה מזה לזה אלא לכולם כאחד עד"מ בנפש יש ג"כ ב' מיני השפעות החיות א' הנמשך ממדרגה למדרגה משכל למדות וממדות למחשבה וממחשבה לדבור כו'

אבל סובב הוא בחינת האור והחיות שאינם נמשכים בהדרגה מזה לזה, אלא לכולם כאחד. לשם משל, גם בנפש יש שני סוגים של השפעת חיות: האחד נמשך ממדרגה למדרגה — מן השכל למדות, מן המדות למחשבה, ומן המחשבה לדיבור וכו';

והב' המאיר על כולם כאחד שלא ע"י המשכה בהדרגה מזה לזה, והוא שאנו רואים כשיעלה ברצונו שבמוחו לפעול איזה דבר ברגלו

והשני הוא האור שמאיר בכולם כאחד, שלא באמצעות המשכה הדרגתית מזה לזה. כך אנו רואים שכאשר עולה ברצון שבמוחו לעשות דבר-מה באמצעות רגלו,

אזי תפעל הרגל מיד כרגע ממש מבלי שהיית זמן מה עד שיומשך בה הארה מן המוח ע"י השתלשלות כסדר המדרגות היינו בהכרח מפני שהארת המוח מאיר בה ג"כ שלא ע"י הדרגה זו כו'.

הרגל פועלת מיד, ממש באותו רגע, בלי להמתין עד שתמשך אליה הארה מן המוח באמצעות השתלשלות לפי סדר המדרגות. בהכרח שהדבר נובע מכך שהארת המוח מאירה בה גם שלא בהדרגה זו וכו'.

וכן יש למעלה ב' מיני השפעות ממכ"ע [ממלא כל עלמין] היא ההארה שבבחי' גילוי ונמשך כסדר המדרגות וע"ז כתיב מלא כל הארץ כבודו וכבודו היינו זיו כו', אבל הסובב הוא שאינו מתגלה ממש רק בבחי' חיצונית

כך גם למעלה יש שני סוגי השפעה. ממלא כל עלמין הוא ההארה הנמצאת במצב של גילוי ונמשכת לפי סדר המדרגות. על כך נאמר: "מלא כל הארץ כבודו", ו"כבודו" הוא זיו וכו'. אבל סובב כל עלמין אינו מתגלה ממש, אלא רק בבחינת חיצונית,

אבל שלא ע"י הדרגה וכולא שוים קמ"י [קמיה] נשמות ומלאכים רוחניות וגשמיות ואפ"י [ואפילו] קליפות וכמ"ש את השמים ואת הארץ אני מלא אני מהו"ע [מהותו ועצמותו] ית' מלא השמים וארץ בשוה ממש (ועמ"ש מזה בד"ה ויקח קרח).

אך לא באמצעות השתלשלות הדרגתית, והכול שווים לפניו: נשמות ומלאכים, רוחניות וגשמיות, ואפילו קליפות. וכמו שנאמר: "את השמים ואת הארץ אני מלא" — "אני", הווייתו ועצמותו ית', ממלא את השמים ואת הארץ ממש בשווה. (ועיינו במה שנכתב על כך במאמר המתחיל "ויקח קרח").

והנה בפסח כתיב ופסח ה' על הפתח. פ"י שהי' [שהיה] הנס ע"י התגלות הארה בבחי' דילוג שלא ע"י השתלשלות ממדרגה למדרגה

והנה, על הפסח נאמר: "ופסח ה' על הפתח". פירוש הדבר הוא שהנס נעשה באמצעות גילוי הארה בדרך של דילוג, ולא באמצעות השתלשלות מדרגה למדרגה.

והיינו בחי' סוכ"ע כמ"ש ועברתי אני ולא מלאך כו', והטעם שהי' [שהיה] צ"ל כן ולא כמו במחנה סנחריב שנאמר ויצא מלאך ה' ויך במחנה אשור וכן בסיסרא כו'

וזו בחינת סובב כל עלמין, כפי שנאמר: "ועברתי" — אני ולא מלאך וכו'. והטעם לכך שהיה צורך דווקא באופן זה, ולא כמו במחנה סנחריב, שעליו נאמר: "ויצא מלאך ה' ויך במחנה אשור", וכמו כן אצל סיסרא וכו',

כי שם הי' [היה] רק שליחות בלבד לדבר מוכן צא ופגע בהם, משא"כ במצרים מכת בכורות כל בכור הוא ששם הייתה שליחות בלבד, לדבר שכבר הוגדר: "צא ופגע בהם". לא כך היה במצרים: מכת בכורות, "כל בכור",

וצריך הכחנה לידע מי הוא הבכור לאב שהיו שטופי' [שטופים] בזמה ואפ"י [ואפילו] בכור לאם ג"כ קשה לידע

והיה צורך בהכחנה כדי לדעת מי הוא בכור לאב, שכן הם היו שטופים בזימה; וגם לדעת מיהו בכור לאם היה קשה,

שהרי מהם שהיו זקנים ואין זה בכח המלאך להבחין, ומ"ש בספרים טעם משום שהמלאך אינו יכול לירד כ"כ [כל כך] במקום טומאה. דחוק. שהרי מחנה אשור תוכיח.

שהרי היו ביניהם גם זקנים, והבחנה כזאת אינה בכוחו של מלאך. ומה שכתוב בספרים שהטעם הוא שמלאך אינו יכול לרדת למקום טומאה גדול כל כך — הסבר זה דחוק, שהרי מחנה אשור מוכיח אחרת.

אך איך שיהיה הטעם הכוונה הכל אי שאלו הי' [היה] גילוי מבחי' סוכ"ע וזהו אני מהו"ע [מהותו ועצמותו] ית' ולא מבחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין].

אך יהיה הטעם אשר יהיה, הכוונה אחת היא: אז התגלה אור מבחינת סוכב כל עלמין, וזהו "אני" — הווייתו ועצמותו ית', ולא מבחינת ממלא כל עלמין.

3 ועם כל זה יובן הקושיא הנ"ל. כי הנה היו"ט [היום טוב] הוא ענין השראת קדושה עליונה וא"א להיות גילוי זה והשראה זו עד שיעבירו מתחלה החיצונים המונעים. כמ"ש ובערת הרע כו'.

עם כל זאת תובן הקושיא שהועלתה לעיל. שהרי יום טוב עניינו השראת קדושה עליונה, וגילוי והשראה אלה אינם יכולים להתרחש עד שמסירים תחילה את הכוחות החיצוניים המעכבים [אותם], ככתוב: "ובערת הרע" וכו'.

ולכן גבי פורים מתחלה הרוג בשונאיהם ע"ה [עליו השלום] אלף שהיו עמלקים שהיא קליפה עצומה. כדכתיב ראשית גוים עמלק ואחריתו עדי אובד וכתוב מחה תמחה כו' ועשרת בני המן.

לכן, בפורים, תחילה באה "הריגת אויביהם, שבעים וחמישה אלף", שהיו עמלקים — קליפה עצומה. כמו שכתוב: "ראשית גוים עמלק ואחריתו עדי אובד", וכן כתוב: "מחה תמחה" וכו'; וכן עשרת בני המן.

4 ואח"כ עשו יום משתה ושמחה ומשלוח מנות כו' התגלות הקדושה, ועד"מ המלך כשרוצה להיות לו דירה בבית חדש אזי מתחלה צריך לנקותה מכל טינוף ולכלוך כו'

ואחר כך עשו אותו "יום משתה ושמחה ומשלוח מנות" וכו' — גילוי הקדושה. לשם משל, כשמלך רוצה לדור בבית חדש, צריך תחילה לנקות אותו מכל לכלוך וזוהמה וכו'.

ולכן היה זה בשני ימים יום אי ההעברה ואח"כ למחרתו הגילוי והיינו לפי שהי' [שהיה] הגילוי מבחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] שהוא ע"י הדרגה תחלה מעביר כו' וא"א להיות שניהם בבת אחת.

לכן הדבר התרחש במשך יומיים: ביום הראשון הייתה הסרת הרע, ולאחר מכן, ביום שלמחרת, היה הגילוי. זאת משום שהגילוי היה מבחינת ממלא כל עלמין, הפועל בהדרגה: תחילה הוא מסיר וכו', ואי אפשר ששני הדברים יתרחשו בבת אחת.

אבל נס דפסח שהיה ע"י גילוי בחיי סוכ"ע שאינו בבחינת התחלקות ומאיר לכולם כאחד ע"כ יכול להיות שני דברים אלו בנושא א' נגוף למצרים מכת בכורות והתגלות הקדושה לישראל עד שאמרו הלל כו',

אבל נס הפסח, שבא על ידי גילוי מבחינת סוכב כל עלמין, שאינו נתון לחלוקה ומאיר לכולם כאחד, אפשר ששני הדברים יתרחשו בנושא אחד: הכאת מצרים, מכת בכורות, וגילוי הקדושה לישראל, עד שאמרו הלל וכו';

ומ"ש בספרים שזה היה קודם חצות וזה לאחר חצות אינו אלא הכל היה בזמן א'.

ומה שכתוב בספרים שזה היה לפני חצות וזה לאחר חצות — אין הדבר כך; הכול התרחש באותו זמן.

(ועמ"ש כה"ג [כהאי גוונא] בענין זכור ושמור בדבור אחד נאמרו סד"ה זכור את יום השבת יעו"ש [יעויין שם]). אך

(ועיינו כמה שנכתב בעניין זה על "זכור" ו"שמור" שנאמרו כדיבור אחד, בסוף המאמר הפותח במילים "זכור את יום השבת"). אבל

להבין מאחר שהסוכב הוא השהו ומשוה כו' כנ"ל ולפניו כחשכה כאורה ואם צדקת כו' וא"כ איך משם ממש יומשך להיות נגוף למצרים כו'.

[עלינו] להבין: מאחר שסוכב הוא "השווה ומשווה" וכו', כנזכר לעיל, ולפניו "כחשכה כאורה", ו"אם צדקת" וכו' — כיצד יכול להימשך ממנו עצמו מצב שבו מצרים מוכים וכו'?

אך הענין עפמ"ש [על פי מה שכתוב] בפע"ח [בפרי עץ חיים] בפ"י עבדים היינו כו' ויוציאנו הוי" אלקינו או"א [אבא ואימא] שהלכישו לזרועות דא"א.

אך העניין יובן על פי מה שכתוב בפרי עץ חיים, בפירוש "עבדים היינו" וכו', על "יוציאנו הוי" אלקינו": אבא ואמא, שהתלבשו בזרועותיו של אריך אנפין.

פ"י כי הנה ישראל שרשן מבחי' פנים כמ"ש יאר ה' פניו אליך ומצרים שרשם מבחי' אחוריים עורף פרעה אותיות הערף כו'

הפירוש הוא ששורש ישראל מבחינת הפנים, ככתוב: "יאר ה' פניו אליך", ואילו שורש מצרים מבחינת האחוריים, העורף. פרעה מורכב מאותן אותיות כמו "העורף" וכו'.

ולפי שהיו בבחי' הסתר פנים לפי שנאמר וימת יוסף וכל אחיו כו' וההשפעה נמשכה מבחייאחוריים כמאן דשדי בתר כתפוי ע"כ עבדים היינו לפרעה המקבל ג"כ מבחי' עורף כו'.

ומכיוון שהיו במצב של הסתר פנים, כפי שנאמר: "וימת יוסף וכל אחיו" וכו', וההשפעה נמשכה מבחינת אחוריים, "כמי שמשליך מאחורי כתפיו", לכן "עבדים היינו לפרעה", שגם הוא מקבל מבחינת העורף וכו'.

אבל אח"כ ויוציאנו ה' אלקינו או"א [אבא ואימא] שהלבישו כו' שימשך ההשפעה בבחי' יאר ה' פניו ועי"ז נמשך אתנו סלה.

אבל לאחר מכן, "ויוציאנו ה' אלקינו" — אבא ואמא, שהתלבשו וכו', כדי שההשפעה תימשך באופן של "יאר ה' פניו", ועל ידי כך תימשך עמנו סלה.

אע"ג [אף על גב] דבבחי' סובב כולא עלמין מצד עצמו נאמר כחשכה כאורה כנ"ל אבל הרי הסובב מאיר עי"י בחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין]

אף שעל הבחינה של סובב כל עלמין כפי שהיא לעצמה נאמר "כחשכה כאורה", כנזכר לעיל, הרי שסובב מאיר בפועל באמצעות הבחינה של ממלא כל עלמין;

שהרי מן החלל נמשך הקו כו' ומצד התלבשות זו בבחי' ממלא או"א [אבא ואימא] שהלבישו כו' נמשך שהוציאנו ממצרים מעבדות לחירות

שהרי מן החלל נמשך הקו וכו'. ובזכות התלבשות זו בבחינה של ממלא כל עלמין — אבא ואמא שהתלבשו וכו' — נגרם שהוא הוציאנו ממצרים, מעבדות לחירות.

(ועמ"ש בפי' וישלח בד"ה ויאבק איש עמו גבי אם תגבי' [תגביה] כנשר משם אורידך, ובפי' מקץ בד"ה כי עמך מקור חיים בפי' השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך את ישראל.

(ועיין במה שנכתב בפרשת וישלח, במאמר המתחיל "ויאבק איש עמו", בעניין "אם תגביה כנשר, משם אורידך"; ובפרשת מקץ, במאמר המתחיל "כי עמך מקור חיים", בפירוש "השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך את ישראל".

ולעיל סדי"ה להבין מ"ש בהגדה מצה זו גבי אני הוא ולא אחר. וכד"ה ואכלתם אכול גבי אשר עשה עמכם להפליא. וסדי"ה שימני כחותם. ועמ"ש מענין שהסובב מאיר ע"י בחי' ממלא בד"ה יביאו לבוש מלכות כו'.

ולעיל, בסוף המאמר המתחיל "להבין מה שכתוב בהגדה מצה זו", בעניין "אני הוא ולא אחר"; ובמאמר המתחיל "ואכלתם אכול", בעניין "אשר עשה עמכם להפליא"; ובסוף המאמר המתחיל "שימני כחותם". ועיין במה שנכתב בעניין שסובב מאיר באמצעות ממלא במאמר המתחיל "יביאו לבוש מלכות" וכו'.

ועמ"ש במ"א ע"פ הזהר ר"פ ויקרא בענין שאל לך אות כו' שהנסים באים בשני מדרגות. הא' ע"ד העמק שאלה והיינו מאות ה' בתראה שמתלבשת בלבושי הטבע, והב' ע"ד הגבה למעלה כנסים דיצי"מ [דיציאת מצרים] וקיי"ס [וקריעת ים סוף] שיוצאים לגמרי מדרכי הטבע

ועיין במה שנכתב במקום אחר על הזוהר בתחילת פרשת ויקרא, בעניין "שאל לך אות" וכו', שהנסים באים בשתי מדרגות. הראשונה היא בדרך של "העמק שאלה", והיא באה מן הה"א האחרונה, שמתלבשת בלבושי הטבע; והשנייה היא בדרך של "הגבה למעלה", כמו הנסים של יציאת מצרים וקריעת ים סוף, היוצאים לגמרי מדרכי הטבע.

והיינו לפי שהוא נמשך מגילויי בחי' סוכ"ע רק שמאיר ע"י בחי' ממלא וזהו הגבה למעלה דא אות יו"ד דשם הוי' והיינו ענין או"א [אבא ואימא] שהלבישו כו' כנ"ל):

והיינו משום שהוא נמשך מגילויי הבחינה של סוכב כל עלמין, אלא שהוא מאיר באמצעות הבחינה של ממלא כל עלמין. וזהו "הגבה למעלה" — זו אות יו"ד של שם הוי', וזהו ענין אבא ואמא שהתלבשו וכו', כנזכר לעיל.)

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר והתרגום לעברית של ימינו.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY 4.0.

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. מותר להעתיק, להדפיס ולהפיץ בחינם, בציון Kehot Publication Society ו־likuteitorah.com; אסור למכור.
/https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725). למה ללמוד, וברכות הרבי: /likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha (Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309).

מיזם חינוכי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך /likuteitorah.com/he/likutei-torah/tzav/10

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק